

בעזרה"ת עיון תורני שכונת אגדת של תורה

גליון 614

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"ו יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פנתח האה

הגר"י לוינשטיין זצ"ל הקשה באחת משיחותיו מה חשבו המרגלים להרויח על ידי מניעת כניסת בני ישראל לארץ, האם חששו שיפסידו נשיאותם כשיכנסו

לארץ, והאם ישנה אפשרות להישאר במדבר, וגם אם יחזרו למצרים, הישאר בנשיאותם? התמיהה הנוספת היא על העם כולו: כיצד יכלה טענת "עם גדול ורם כענקים" להפחידם, הרי בעיניהם ראו את יד ה' הגדולה במצרים, ותגובת העם על ידי בכי ותוספת אמירה של "לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו מתנו", תמוחה ביותר כיצד באו לידי כך קהל ישראל? ומבאר הרב על פי דברי הרמח"ל האומר: "ופשוט הוא שאפילו אם יפקח האדם על עצמו, אין בכוחו להינצל לולי הקב"ה עוזרו. היצר הרע תקיף מאד וכמאמר הכתוב: 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ה' לא יעזבו בידו', אפילו יפקח האדם על עצמו בכל כוחו, לא יוכל לנצח את היצר הרע, אך אם האדם יפקח על עצמו, אז הקב"ה עוזרו וניצול מן היצר הרע". בני דור המדבר לא סמכו על כך שהארץ טובה ולכן עזר ה' הוסר מהם ונשארו חסרי דעה ולכן האמינו לדברי המרגלים, ולכן למרות כל הניסים שראו במצרים ובמדבר, נמוג ליבם מפחד "ערים בצורות בשמים", פרשה זו מהווה דוגמא מוחשית לכוחו של היצר בהעדר סייעתא דשמיא לאדם, שהרי כבר נאמר: כל מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו. הקב"ה נקרא "מלך עוזר" ופירוש המושג עוזר הוא כשיש עובד אשר לו ניתן הסיוע, אולם, בלא עבודה, לא ישיג האדם סייעתא דשמיא. בפרשת המרגלים, ראינו מה גדול החושך שבו נמצא האדם בלא סייעתא דשמיא. בזה יובן פשר מצבינו, מצד אחד, הכל מאמינים בעולם הבא, ומצד שני, חיי היום יום מתנהלים מתוך התעלמות כמעט מוחלטת מהעולם הבא. הסיבה היא, העדר סייעתא דשמיא הנגרם בגלל חוסר פיקוח האדם על עצמו. אין לו לאדם אלא לפקח על עצמו, ואז ינצל, ועל כך נצטוונו: 'ובחרת בחיים', תפקידנו להיות בוחר בחיים ואז יהיה ה' יתברך בעזרינו בכל אשר נלך.

שבת שלום שמשון אליעזר פוקס

כבר בדרך מארץ כנען למדבר, החליטו המרגלים מה יספרו לעם. כולם צריכים לדעת כמה גרועה היא הארץ. אולם את המילים הראשונות הם אומרים למשה דווקא בשבח הארץ - בידיעה שיש עוד מאזינים שתכף יעבירו כל מילה לאוזני הקהל שמחכה לתוצאות הריגול - "באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא". יש להם גם הוכחה מוחשית, "זוה פריה". רש"י, שהרגיש בשאלה, מביא הסבר בשם המדרש: "כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחילתו - אין מתקיים בסופו". הם חייבים לשבח את הפירות, כדי שיאמינו לשאר השקרים על ארץ אוכלת יושביה, בני-ענק ועם עז היושב בערים בצורות. מתוך הפסוקים מוכיחים המפרשים שהמרגלים היו אמני-לשון שהשחיזו היטב את המסר ששיגרו ללב העם. הם גם הצליחו. כל עם ישראל ישב באותו הלילה לבכות על מר גורלו, שזכה לקבל ארץ זבת חלב ודבש...

מדוע התורה לא מסתפקת בכך שהם הוציאו דיבת הארץ רעה? מדוע לכתוב בתורה מילים שכל מטרתן היא להראות כיצד פרטו המרגלים על הרגש בלבבות העם והחדירו את המסר השקרי שלהם? זה קורס מקצועי בלשון הרע! סדנת "השקר המוצלח על רגל אחת"!

עומדים שמונה אנשים - נשואי פנים ומכובדים מאוד - מול מיליוני אנשים, עם שלם, ומצליחים לגרום לכולם לבכות. בצד הנגדי עומדים הקב"ה בכבודו ובעצמו, משה רבנו ואהרן הכהן ואפילו יהושע וכלב - מכובדים לא פחות מהשמונה, שהיו בעצמם "מן התרים את הארץ" - כולם מסבירים שהמרגלים מ-ש-ק-ר-י-ם. התגובה של העם? "ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים..." הם לא נותנים לעובדות לבלבל אותם. אפשר שאת זאת רצתה התורה להשמיענו: צא ולמד עד כמה גדול כוחה של לשון הרע. אל תתרגש מהחיצוניות. כי חוץ מהעובדה שאסור לקבל לשון הרע, תזכור שאסור להיות פתי!

זמני השבת
הדלקת נרות 7:21
מוצאי שבת 8:27
לית: 8:57
נא לטמור על קדושת הגליון
אין לקרוא בשעת התפילה

אָהַל הַהִלְדוּשׁ

הבדלה שעושה השליח צבור

א השליח צבור מבדיל בבית הכנסת על הכוס, כדי להוציא ידי חובה כל מי שאין לו יין או אינו מבדיל בביתו. וכל מי שהתכוין לצאת ידי חובה בהבדלה שעושה השליח צבור, יוצא ידי חובה, אף שאין כוס יין בידו. וכבר פשט המנהג כיום לעשות הבדלה בבית הכנסת, ואין צריך לבטל מנהג זה, אלא שיש להעיר לקהל הרחב, שמי שבני ביתו לא שמעו הבדלה, צריך לחזור ולהבדיל בשבילם.

ב השליח צבור צריך לשבת בעת שמבדיל בבית הכנסת, וגם הצבור שיוצאים ידי חובת ההבדלה צריכים לשבת בעת ההבדלה. שהעיקר לדינא לדידן לנהוג כדעת מרן השלחן ערוך לשבת בעת ההבדלה במוצאי שבת ובמוצאי יום טוב, בין המבדיל ובין השומעים.

ג דעת הגאונים, שהמברך ברכת הקידוש וההבדלה חייב לטעום כמלא לוגמיו, ואם לא טעם כמלא לוגמיו לא יצא ידי חובה, ונראה שהדין כן גם בהבדלה. וראוי לחוש לדבריהם ולכן מי שאינו יכול לשתות כמלא לוגמיו, נכון שלא יבדיל בבית הכנסת, אלא יבדיל מי שיכול לשתות כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית. אך אם אין שם אחר שיכול להבדיל, יבדיל הוא ואחר שיטעם מעט יתן לאחד מהקהל שישתה כמלא לוגמיו. ויאמר לו קודם הברכה שיכוין לצאת י"ח.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

בפרשת דברים מלמדת התורה "נשלחה אנשים לפנינו", מבקשים עם ישראל ממשה, "ויחפרו לנו את הארץ וישיבו אותנו דבר".

הקב"ה שומע את הבקשה ומצווה את משה "שלח לך אנשים". לא כמו שביקשו ישראל "נשלחה אנשים", אנחנו בעצמנו. אלא אתה, משה, תשלח מרגלים.

וצריך לעמוד על דיוק לשון המקרא: מדוע נכתב "שלח לך אנשים" ולא "שלח אתה אנשים". רש"י בשם חז"ל מבאר "אני איני מצווה לך, אם תרצה שלח".

בספר "מאורה של תורה" מביא רעיון קצר ומעניין, מדוע אמר הקב"ה למשה דווקא "שלח לך אנשים". והוא מבאר: אמר הקב"ה למשה "שלח לך אנשים", שיבואו עם המסקנות אך ורק אליך. שיאמרו אותן באוזניך בלבד. מה עשו המרגלים? "ויבואו אל משה ואל אהרן.... וישיבו אותם דבר ואת כל העדה". מסרו דו"ח באוזני כולם. האסון היה בלתי נמנע.

בספרו "בן יהוידע" (סוטה ל"ד), שואל רבנו יוסף חיים זצ"ל כיצד יכולה להועיל תפילת האבות ומשה על יהושע וכלב שינצלו מחטא המרגלים, הלא הברירה אם לחטוא או לא נתונה בידי האדם ולא בידי שמים, וכמו שאמרו חז"ל "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות ל"ג)?

ומיישב שהסיבה שהבחירה נתונה בידי האדם ועליו להתמודד בעצמו ללא עזרה משמים, היא כדי שיקבל שכר על כך שהצליח להתגבר על יצרו, שכן אם יעזרוהו משמים – על מה יקבל שכר?... אך כל זה שייך דווקא כאשר מפתה היצר את האדם לעבור על חטא מפורסם, שברור לאדם שמדובר בעבירה. אך כאשר היצר בא לאדם בתחבולה ומראה לו כאילו אין בדבר כל חטא, ואדרבה, מצווה הוא מקיים, בזה האדם משולל בחירה ויכולת להתנגד. **מיצר כזה, בוודאי שצריך סיוע ממרומים להינצל ולהרגיש בכלל שמדובר בחטא.**

וכך היה בעצת המרגלים – היצר הרע הטעה אותם שהם עושים מצווה, ולכן היה מקום להתפלל שה' יפקח את עיניהם לראות שמדובר בחטא. בדיוק על כך התפלל דוד המלך ע"ה בבקשו מאת ה': "שגיאות מי יבין מנסתרות נקני" (תהלים י"ט) – לפי ש"שגיאות מי יבין", לכן "מנסתרות", חטאים נסתרים שהיצר מסתיר ממני שהינם בגדר חטא, מהם "נקני". וכיון שתנקני ממכשול זה, אז בטוח אני כי "מזדים", הם העוונות המפורסמים – "חשוד עבדך", קרי ביה חשוד (בשור"ק במקום בחולם), כלומר אני חשוד ונמנע מעצמי, כי בזה אוכל להילחם בעצמי עם היצר הרע.

אהל המעשה

בבית מדרשו של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב, הסתופף יהודי ירושלמי "רגיל". ליהודי זה היה שכן שקינא בו ללא הרף, ואין לנו ידיעה מדוע ועל מה אירע הדבר, אך כך היה מעשה, שהיהודי סבל מרורות מרעהו ומדי תקופה היה נכנס לרבו לשפוך בפניו את סאת ייסוריו מהמתנכל לו. הרה"ק מלעלוב הרגיעו וחיזקו באמונה, עודדו להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, ניחמו בדברי עידוד שיום אחד הכל יעבור, וכך חלפו מספר שנים כשההצקות לא פוסקות, הרבי מחזק והיהודי אזור כח להמשיך.

הגיע האיש לפרק המשיא את בנו ונאלץ לצאת לחו"ל בכדי לזכות יהודים במצות הכנסת כלה, בכדי שיוכל לעמוד במעמסה הכלכלית של השאת צאצאיו. בעת שירד מהמטוס שם פעמיו אל האכסניה, כשכל רצונו הוא לנוח מטרדות הדרך ולמחר יתחיל במטרה שלשמה הגיע הנה. המקום היה זול וישן, משכך היו חדרי הנוחיות משותפים בכל קומה לכולם. ויהודי זה כאשר נכנס לשם, מצא על הרצפה ארנק תפוח וגדוש בעשרות אלפי דולרים!... מכיון שאבידת הגוי מותרת, ועיר זו רובה נכרים היו, הרי אלו שלו. אבל כדי שלא ייתפס, החליט האיש להוציא את השטרות, להיפטר מהארנק ולפזר את השטרות בין חפציו למקרה של ביקורת. שאכן הגיעה: השוטרים עברו בחדרים ובדקו אורח אחר אורח ואף למזוודתו של היהודי הגיעו. שטרות הדולרים נמצאו במספר מוקדים וחשדם התעורר. היהודי לא איבד עשתונות: "אני גביר גדול ויש לי עסק בשם "כולל גליציה" בירושלים, זו הסיבה למקור הכסף הרב. כדי שלא ישדדו אותי התאכסנתי במקום זול ופיזרתי את השטרות בין חפציי. אבל אם אתם לא מאמינים – תתקשרו לירושלים ותבררו".... לא היה לו הרבה מה להפסיד. או שיאמינו לו, או שבכל מקרה הוא ייעצר.

השוטרים התייעצו ביניהם והרימו טלפון לירושלים, באותם ימים לא בכל בית היה קו טלפון והם התקשרו לכולל גליציה, אמצע הלילה בארה"ב, שעת בוקר פעילה בכולל. על הקו היה לא אחר מאשר השכן שירד לחייו. השכן מיודעינו שמע שמארה"ב רוצים לברר על אמינותו של השנוא עליו, נזדעק בלי לחשוב: "אל תאמינו לו! הוא עשיר גדול! אל תיתנו לו אגורה!" וטרק את הטלפון... דווקא בשל העובדה שירדו לחייו, הוא חזר ארצה עם סכום נכבד בלא להשקיע מאמץ וחיתן את צאצאיו בכבוד ובהרווחה.

על פי מעשה זה ניגש לדברי אור שבעת הימים, רבינו ישראל בעל שם טוב הק', שהובאו בספר "בן פורת יוסף": יהושע וכלב אכן ניסו להילחם בעצת מרגלים, הם עשו השתדלויות שונות וספגו גינויים על כך באופן חד ובוטה מכל העדה שביקשו אף לרגום אותם באבנים. דווקא מאלו שפגעו בהם כל כך, זכו יהושע וכלב בסופו של דבר לרשת "חיות". הם "חיו מן האנשים האנשים", על חשבונם וירושתם הרוחנית. לנו נותר לזכור את זה בפעם הבאה שיכאב לנו מהתנהגותו של מישהו... (במחשבה תחילה)

"תן לי קצת לנהוג", מבקש דונלד טראמפ

מהנהג שלו בעת ביקורו בארץ. בתעלול מחוכם הם משתחלים החוצה

משיירת רכבי השמירה, וטראמפ - שלכבודו פונה הכביש המרכזי לירושלים -

מסתער על הכביש הריק בצווחת צמיגים צורמנית. מד המהירות מטפס ועולה: 100, 120, 140,

180, 160. "קאדילק, עצור בצד!" נשמעת הקריאה לפתע. עברית הם אמנם לא מבינים, טראמפ ונהגו,

אבל אורות כחולים ורמקול משטרתי מזהים כל הנהגים. טראמפ עוצר בצד ומחכה עד שהשוטר - שהוצב שם לשמור שאף רכב לא יעבור בכביש עד שתחלוף השיירה הנשיאותית - ניגש ומעיף מבט על הנהג. השוטר פולט שריקת התפעלות, ובמקום לבקש רישיונות הוא מתקשר למפקד שמעליו. "לא תאמין את מי עצרתי", הוא מאתגר אותו. "את ראש העיר?" מנסה המפקד. "הרבה יותר מזה", מותח אותו פקודו הנרגש. - "חבר כנסת?" התשובה שלילית.

המפקד מנסה: שר חשוב? ראש הממשלה? שתי התשובות שוללות את מאמצי.

הוא מפעיל קצת חשיבה מחוץ לקופסה ונוזף בחומרה בשוטר המתחכם: "תגיך, גאון, עצרת את נשיא ארצות הברית?"

"הרבה יותר מזה", משיב השוטר, שעדיין חושב שהוא עומד לקבל צל"ש.

"מי יכול להיות חשוב יותר מהנשיא!?" עכשיו תורו של המפקד להשתאות.

"האמת", משיב השוטר, "אין לי מושג את מי עצרתי. אבל מה שאני כן יודע

שדונלד טראמפ הוא הנהג שלו"...

קצתה האתול

כשמשעה שולח את המרגלים, הוא אומר להם לקחת מפרי הארץ: "והתחזקתם" ולקחתם מפרי הארץ" מדוע משה מדגיש "והתחזקתם", וכי לקיחת הפירות דורשת חיזוק מיוחד?

כשהמרגלים נשלחו לתור את הארץ, מטרת השליחות לא הייתה שהם יקבלו החלטה האם לכבוש ולהיכנס אל הארץ, אלא איך וכיצד להיכנס. המרגלים חזרו.. ועל דעת עצמם הם הסיקו מסקנות ואמרו לבני ישראל, שכיוון שבהיגיון אנושי ובדרך הטבע אין אפשרות לכבוש את הארץ, עלינו להתנגד למשה ולהישאר במדבר. המרגלים כביכול "שכחו" שאלוקים נושא אותם על כפיו בכל רגע נתון, הוציא אותם ממצרים, קרע להם את היס והוליד אותם במדבר, ומשום מה הם שכחו שהשכל האנושי אמור להתבטל בפני הרצון האלוקי.

המרגלים לא היו מוכנים אפילו לנסות - אלא להיפך, הם שכנעו את כולם לחזור למצרים. כעת נבין את המשמעות של "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ". משה אומר לבני ישראל להתחזק כלומר, תתחזק ותתגברו על הפחדים הטבעיים שלכם. החשש הוא טבעי, אך עליכם להתחזק באמונה וביטחון, להתחיל להיכנס וטראו כיצד יד ה' תעטוף ותגן עליכם כמו שהיה עד עכשיו. אולם המרגלים סרבו הם לא מוכנים לקבל את ההחלטה להשליך על ה' את יהבם ולעשות את הצעד, אלא הם מעדיפים להישאר במדבר ולראות את הארץ מרחוק. יהושע בן נון וכלב בן יפונה הם שני המרגלים היחידים שלא רק שלא הוציאו את דיבת הארץ רעה אלא להיפך - הם שכנעו בכל כוחם את בני ישראל כן לעלות לארץ ישראל. ה"אור החיים" על הפסוק "וְעַבְדֵי כָלֵב יִקְבְּ הִתְהַרְרוּ רֹחַ אַחֲרֵת עִמּוֹ", מתייחס לשאלה מדוע רק כלב נזכר כאן ולא יהושע, והוא מבאר: יהושע היה תמיד "נציג" של משה רבנו. לפני שיהושע יצא למשימת הריגול, משה שינה את שמו מהושע ליהושע - "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בֶּן נֹון יְהוֹשֻׁעַ". משה הוסיף לשמו את האות יו"ד, ובכך הוא יצר את שם ה' בשמו של יהושע - "י-ה יושיעך מעצת מרגלים" (רש"י). לעומתו, כלב, בהתחלה הוא היה חלק מהמרגלים, לפחות כלפי חוץ (רש"י), אולם לפתע הוא התגבר והלך לצד של יהושע.

ה"אור החיים" מדגיש, ש"רוח אחרת" הכוונה שבהתחלה הייתה לו "רוח רעה" - יצר הרע, כן לחטוא יחד עם המרגלים, אולם בסוף הוא התגבר על יצרו. יהושע תפילת משה הצילתו מיצר הרע ומכוחותיו. מה שאין כן כלב, שנכנס בגדר סכנת יצר הרע וחברתו הרשעה, ותחל רוח רעה לפעמו... ואף על פי כן וימלא אחרי, פירוש, השלים אחר רצונו יתברך... וזה אינו ביהושע כי לא הייתה רוח אחרת עמו להטעותו מדרך השכל כי משה מנעו ויש כוח בתפילת הצדיקים גם לבחינה זו". בזכות שכלב התגבר על ה"רוח האחרת", הוא זכה לברכה מיוחדת.

כלב התחזק ובתמורה הוא זכה להיכנס אליה ואף לקבל את העיר חברון לנחלה, והוא לא פיספס. לכל אדם יש שליחות בעולם. אל לו לאדם לומר "גדול עלי" ללא סיבה מוצדקת. תתחזק. וכך תזכה. אחד מגדולי "המפספסים" בהיסטוריה הוא "פלוגי אלמוני" שמסופר עליו במגילת רות ("סוּרָה שְׁבָה פֶּה פְּלֹגֵי אֶלְמָנִי" - ד', א'). בועז הציע לאותו "פלוגי אלמוני" לשאת את רות לאישה, אולם הוא סרב וכך הוא פספס את ההזדמנות להיות סבא של דוד המלך. הוא פספס, ועד היום הוא נשאר אלמוני. מי יודע כמה אלמונים יש בעולם? מי יודע כמה אנשים היו מסוגלים לא לפספס את הזדמנות חייהם ולמלא את השליחות אליה נשלחה נשמתם, לו רק היו מוכנים להתחזק?

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**
אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה
סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 19:10

בית הכנסת
"עולי בבל"
ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 19:15
שיעורי תורה מידי יום
שעה קודם מנחה
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה
טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אופיר דלל בן אורה
ומשפחתו הי"ו

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18
תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 19:10
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א
יום ה' - הרב אליהו הכהן שליט"א